

Ny publikation: Den pedagogiska skickligheten och akademins väktare

Sara Levander (2017). *Den pedagogiska skickligheten och akademins väktare*. Kollegial bedömning vid rekrytering av universitetslärare. Doktorsavhandling, Uppsala universitet. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1153291/FULLTEXT01.pdf>

I avhandlingen utvecklas kunskap om pedagogisk skicklighet som bedömningsobjekt vid rekrytering och befordran inom akademien. Granskning av likar (peer review) har länge utgjort och utgör fortfarande själva hjärtat vid selektionsprocesser i det akademiska meritokratiska systemet. I samband med rekrytering av akademiska lärare härbärgerar och reflekterar den kollegiala bedömningen de värden och normer som styr akademien. De kollegiala granskarna som är involverade i rekryteringsprocessen får i dessa sammanhang en institutionell väktarfunktion (Merton, 1973); likt väktare är de med och avgör vem som anses fullvärdig medlem av vetenskapssamhället och vem som ska få tillträde till dess innersta krets (Lamont, 2009; van den Brink, 2010). Mycket står på spel i rekryteringsprocessen, både i ett kortare och ett längre perspektiv, för individer, lärosäten, studenter och det omgivande samhället (Langfeldt & Kyvik, 2011).

Ett lärosätes framgång har förvisso alltid berott på vilka lärare och forskare som har rekryterats, men lyckade rekryteringar pekas i allt högre grad ut som en viktig del i ett framgångsrikt universitet (Geschwind & Jörnsten, 2013), och har alltmer kommit att inbäddas i en retorik om behovet och vikten av ökad kvalitet och ansvarsutkrävande inom den högre utbildningen (Fumasoli, Goastellec & Kehm, 2015). Det förändrade högskolelandskapet har bland annat lett till en fokusering på excellens inom både forskning och undervisning, där lärosäten mer och mer betraktas som företag och studenter ses som kunder för vilka pedagogiskt skickliga lärare anses vara en rättighet. Vad gäller undervisning har akademiska lärare framhållits som en av de viktigaste resurserna för att främja studenters lärande, och vikten av rekrytering av pedagogiskt skickliga lärare betonas som en viktig del i utvecklingen av högre utbildning (Schwartz & Westerheijden, 2004).

I avhandlingen förstås pedagogisk skicklighet som diskursivt konstruerat och kollegial bedömning som en form av expertutvärdering. Den övergripande forskningsfrågan avser vilken innebörd pedagogisk skicklighet tillskrivs vid bedömning av akademiska lärares kompetenser, dvs. i en kontext där pedagogisk skicklighet som bedömningsobjekt manifesteras. Studien är avgränsad till rekrytering och befordran av professorer respektive rekrytering av lektorer vid Uppsala universitet. Följande forskningsfrågor specificerades inför analysen:

- Vad artikuleras som pedagogisk skicklighet?
- På vilket sätt tillskrivs olika aspekter av pedagogisk skicklighet mening och värde?
- Vilket värde ges pedagogisk skicklighet i relation till vetenskaplig skicklighet?

Frågorna har undersökts och besvarats inom ramen för tre delstudier. Empirin består sammantaget av ansökningshandlingar, protokoll från de olika stegen i berednings- och beslutsprocessen

*Författarkontakt: sara.levander@edu.uu.se

Artiklar och reflektioner är kollegialt granskade. Övriga bidragstyper granskas av redaktionen. Se www.hogreutbildning.se ISSN 2000-7558

©2018 Sara Levander. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), allowing third parties to share their work (copy, distribute, transmit) and to adapt it, under the condition that the authors are given credit, that the work is not used for commercial purposes, and that in the event of reuse or distribution, the terms of this license are made clear.

Citation: Sara Levander (2018) «Ny publikation: Den pedagogiska skickligheten och akademins väktare», *Högre utbildning*, 8(1), 44–46. <http://dx.doi.org/10.23865/hu.v8.1239>

samt sakkunnigutlåtanden. Avhandlingens design är utformad så att konceptualiseringar av pedagogisk skicklighet relateras till bedömningens specifika syfte, dvs. befordran av professor alternativt rekrytering av lektor/professor. Dessutom uppmärksammas skillnader i förhållande till olika vetenskapsområden och skilda slags bedömare. Med sitt gemensamma fokus och sin variation öppnar delstudierna för möjligheten att identifiera såväl enhetlighet som mångfald i den pedagogiska skicklighetens manifestationer inom sakkunniginstitutionen.

Avhandlingen visar att pedagogisk skicklighet tillskrivs en variation av kvalitativt skilda aspekter (som t.ex. undervisningserfarenhet, handledning av doktorander, utveckling och ledning av undervisning, kommunikation och interaktion inom och utom universitetet, genomgången högskolepedagogisk utbildning m.fl.), men att bara vissa aspekter ges särskild betydelse (som t.ex. omfattande undervisningserfarenhet och handledning av doktorander). Vid närmare analys framstår dessutom de olika aspekterna som en kvantitet, dvs. i termer av att den sökande har utfört en viss typ av aktivitet – med vilket resultat man utfört dessa uppgifter uppmärksammas inte i lika hög grad. Genom att summera och lista olika typer av aktiviteter likställs erfarenhet med skicklighet.

Vidare, det sätt på vilket pedagogisk skicklighet skrivs fram får undervisning att framstå som en generisk och instrumentell process frikopplad från ämnesinnehållet. Det kan handla om att man är kommunikativ, strukturerad eller ger feedback till studenter – generella färdigheter som inte är knutna till det ämne som man undervisar i. Relationen mellan undervisning och forskning, dvs. undervisningens forskningsanknytning, förefaller således tämligen ouppmärksam vid bedömning av den pedagogiska skickligheten i det undersökta materialet. Resultaten pekar också på att pedagogisk skicklighet primärt förstås som internt och lokalt inbäddade aktiviteter.

Sammantaget utgör variationen avseende hur pedagogisk skicklighet kommer till uttryck i utlåtandena ett av avhandlingens huvudresultat, samtidigt som omfattande undervisningserfarenhet och doktorandhandledning tillskrivs störst värde. Vid tillsättning av professorer är det sistnämnda särskilt framträdande – pedagogisk skicklighet handlar nästan uteslutande om antal handledda doktorander när det kommer till att utnämna professorer. Även om variationer förekommer mellan vetenskapsområden är det mest bestående intrycket att pedagogisk skicklighet tillskrivs likartad betydelse oavsett vetenskapsområde och befattning (lektor eller professor). Vidare tycks bedömningarna variera i högre grad med de olika bedömare snarare än med t.ex. styrdokument och riktlinjer för bedömning.

I avhandlingen diskuteras och problematiseras kollegial bedömning som en form av expertutvärdering. Därtill synliggörs hur kollegial bedömning vid rekrytering och befordran befinner sig i skärningspunkten mellan akademiska kulturer och institutionella värden. Avslutningsvis identifieras och diskuteras implikationer för den framtida akademien, som förhoppningsvis kan utgöra incitament för akademiker att reflektera över och utveckla den egna bedömningspraktiken.

Sara Levander
Uppsala universitet

REFERENSER

- Fumasoli, T., Goastellec, G. & Kehm, B. M. (2015) (red.). *Academic Work and Careers in Europe: Trends, Challenges, Perspectives*. Vol. 12. Cham: Springer.
- Geschwind, L. & Jörnsten, A. (2013). *Tenure Track Tensions: Academic Career Paths in a Deregulated Sector*. Paper presented at the SRHE Annual Research Conference 11–13 December 2013.

- Lamont, M. (2009). *How professors think. Inside the curious world of academic judgment*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Langfeldt, L. & Kyvik, S. (2011). Researchers as evaluators: tasks, tensions and politics. *Higher Education*, 62(2), 199–212.
- Merton, R. K. (1973). *The sociology of science: theoretical and empirical investigations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Schwartz, S. & Westerheijden, D. F. (2004). Accreditation in the Framework of Evaluation Activities: A Comparative Study in the European Higher Education Area. In Schwartz, S. & Westerheijden, D. F. (red). *Accreditation and evaluation in the European higher education area*. Dordrecht: Springer Science Business Media.
- van den Brink, M. (2010). *Behind the scenes of science: gender practices in the recruitment and selection of professors in the Netherlands*. NL: Pallas Publications.